

Jak nám společné profesní učení pomáhá zlepšovat výuku v naší škole

VĚRA HRADECKÁ

Před čtyřmi lety se naše škola stala součástí projektu Pomáháme školám úspěchu, jehož prostřednictvím podporuje nadace rodiny Kellnerových učitele základních škol. Byla nám blízká jeho vize – „Každý žák se učí naplno a s radostí a své učení si řídí“ – a nadchla nás atmosféra v jedné ze škol zapojených do projektu, kterou jsme měli možnost navštívit. Díky společnému profesnímu učení se nám daří posouvat přemýšlení o jednotlivých hodinách a sledujeme, že se žáci lépe a ochotněji učí.

S naším zapojením do projektu začala spolupráce s dalšími školami v lokalitě. Na společných setkáních brzy zazněl i pojem společné profesní učení. Moje první reakce byla: „Prima, to už děláme.“ Společně ve škole sdílíme dobré příklady praxe i zajímavé myšlenky z různých školení. Máme podobně naladěný pracovní kolektiv. Stanovená pravidla, která nám pomáhají obrazně táhnout za jeden provaz, a vedení, které za ten provaz táhne s námi. Kolektiv totiž vždy patřil mezi silné stránky naší školy.

Pak jsme si ale začali zkoušet způsoby kolegiální spolupráce v rámci projektu. Ze začátku jsme „jen“ plnili úkol. Domluvili jsme se ve dvojici s kolegou ze školy, plánovali hodiny, povídali si o nich, šli se vzájemně do hodin podívat a hledali v hodinách i mimo ně momenty, které by dokazovaly, že žáci došli do zamýšleného cíle. Nejdříve se to podobalo stoupání na kopec, kdy člověk řeší konkrétní obtíže cesty a neví, co ho nahoře čeká a kam až za horizontem uvidí.

Už tímto krokem se o kus posunulo mé přemýšlení o jednotlivých hodinách a o vzdělávání mých žáků jako celku. Bylo velmi důležité, že kromě společného plánování hodin probíhala v naší škole i tandemová výuka. Další příležitost přemýšlet s jiným kolegou o svých hodinách, dívat se na ně i jejich výsledky vícero očima. Atmosféra sdílení a spolupráce dvojic a tandemů postupně přitahovala i další kolegy. Hodiny spolu začaly daleko více připravovat kolegyně v paralelkách, učitelé podobných oborů. Častěji jsme diskutovali o jednotlivostech hodin, o každém žákovi, o atmosféře ve třídách.

Spolupráci dvojic ve škole v dalších letech nahradily učící se skupiny, do kterých jsou zapojeni všichni kolegové. Náplň pravidelných setkání zůstává stejná: společně naplánovat a odučít hodinu a poté sledovat, jaké účinky měla na žáky. Ne všem kolegům tento styl práce plně vyhovuje. Každý je osobnost a sbor učitelů je přehlídkou různých názorů a stanovisek. Žádný školní rok není stejný, mění se někteří kolegové i úvazky. Tedy i práce ve skupinách se proměňuje, stále hledáme způsoby spolupráce, které by nejlépe vyhovovaly

většině. Je to nekonečný proces, měnící a vyvíjející se stejně jako každý živý organismus. A je úkolem lídra školy, aby vysvětloval směr, připomínal vizi a podporoval rozvoj.

Ale je důležité, že na to nejsme sami. Na setkáních škol v lokalitě společné profesní učení dál trénujeme, prohlubujeme, zkoumáme a posouváme, abychom následně nové poznatky mohli přenést do své školy. Společná setkání s učiteli z jiných škol, otevřené hodiny, na které jsme je pozvali, a jejich hodiny, které jsme na oplátku měli možnost navštívit, jsou neocenitelnou příležitostí dívat se do konkrétních hodin. Vidět dopad na žáky, povídat si o hodinách, učit se od sebe navzájem. A navíc: vždy jsou nám k dispozici pedagogičtí konzultanti projektu.

Já osobně se ve škole zabývám matematikou, fyzikou a etikou výchovou. Zprvu jsem měla pocit, že zlákat žáky, aby četli s radostí knihy, pracovali s texty různého druhu a měli chuť se písemně vyjadřovat, je spíš úkol pro kolegy na prvním stupni a učitele jazyků. Teprve na společných setkáních zapojených škol, a především na setkáních učitelů jednotlivých oborů jsem postupně pochopila, že až zapojení celého sboru povede k zamýšlené změně.

Začala jsem odborné texty používat místo výkladu v momentech, kdy žáci na některou dovednost či poznatek nemohli při pokusech přijít sami. A fungovalo to. Dalším „objevem“ pro mne bylo, když jsme na setkáních společně mluvili o nelineárních textech. Vždyť grafy, tabulky, schémata jsou mému oboru daleko bližší. Písemně zase učím – mimo jiné – své žáky stanovovat si hypotézy a domněnky, porovnávat je s výsledky pokusů.

A největší úskalí tohoto přístupu? Pro mne bezesporu čas. Stále se učím připravovat si hodiny v tomto formátu, kromě oborových i s čtenářskými a pisatelskými cíli. Vyhledávat vhodné texty, konzultovat hodiny a poté je s kolegy reflektovat zabere čas. Není v mých silách mít hned takové hodiny všechny. Odměnou je mi ale sledování žáků, kteří se ochotněji učí, přemýšlejí a lépe si vše propojují a pamatují.

INOVACE A INSPIRACE

Mám pocit, že jsme společně, ve škole i lokalitě, za ty čtyři roky vylezli na první kopec. Vidíme zase lépe, kam cesta vede a kam jít dál. A jsou vidět samozřejmě i další kopce. Zkoušíme se stále přibližovat vizi ve všech jejích aspektech.

Promýšlet, jak ji účinně žít v každé hodině. A ve společné komunitě podobně naladěných kolegů, s oporou o lídry projektu, se vlastně učíme naplno a s radostí efektivněji učit své žáky.

Věra Hradecká, učitelka ZŠ J. A. Komenského Kly a členka realizačního týmu Pomáháme školám k úspěchu

Pomáháme
školám
k úspěchu

Prestižní Cenu Wolters Kluwer ČR za rok 2024 získala Irena Trojanová

Mgr. Irena Trojanová, Ph.D., byla oceněna za svůj mimořádný přínos vzdělávání, odborné literatuře a dlouhodobou spolupráci. S třicetiletou praxí ve školství působila jako učitelka, zástupkyně ředitele a ředitelka, zároveň je autorkou sedmi publikací a pravidelně přispívá do odborných časopisů. Její činnost zahrnuje také vývoj nástrojů pro školské manažery a lektorskou podporu.

Rok 2024 byl pro ni zlomový – oslavila významné životní jubileum, ukončila své působení ve funkci ředitelky a zaměřila se na konzultace a mediaci. Cena Wolters Kluwer ČR, udělovaná od roku 2019 významným osobnostem z různých oborů, ocenila její profesní integritu, inovativnost a inspirativní vliv na vzdělávací komunitu.

Wolters Kluwer

Buďte s námi ve spojení. Nenechte si ujít novinky ze světa vzdělávání!

@rizeniskoly

@RizeniSkoly

